

jati zahtevam in potrebam naše mladine. Ko se bodo postavljali ti temelji, bo moralo tudi učiteljstvo povedati svoje mnenje. Ali naj to mnenje sloni samo na opazovanju in opisovanju? Samo opazovanje nudi preveč dvomljivo sliko, zato bo moralo učiteljstvo iskati trdnješe opore, opore, ki bo temeljila na eksaktnostih in objektivnejših dognanjih. Kako naj n. pr. učiteljstvo stavi zahteve in predloge v pogledu šolsko - zdravniške in socialno - medicinske zaštite naše mladine, ako nima za to na razpolago konkretnega materiala? Kako naj podpre druge težnje in zahteve v pogledu preosnove šole in pouka, ako nima za to dokazilnih argumentov? Kako bo tedaj organizacija stavila svoje predloge, ako bodo društvene edinice odgovorile?

Taka in slična vprašanja vstajajo pred nami vselej, kadar stojimo pred vprašanjem organizacijske in pedagoške preosnove naše

šole. Lahko smo postavljeni že v kratkem pred nove naloge. Ali se naj šole tedaj lotimo dela, ki bi moralo biti že opravljeno? Ali naj tudi tedaj — kakor navadno v naši zgodovini — hitimo v tujino po vzore in ideale? In v to bomo prisiljeni, če pravočasno ne bomo spoznali lastne potrebe in lastne naloge!

Učiteljski pokret je pokazal pot in doprinesel žrtve, da olajša delo tudi ostalim. Spricho storjenega dela je vsaka skepsa odveč in se vsako licemersko spotikanje ob naša prizadevanja razblini v puhlo natolcevanje, zato smo prepričani, da se bo v bodoče krog naših sodelavcev podvojil, potrojil. Pa ne le posamezniki, temveč tudi učiteljska društva so poklicana, da sledijo našemu delu in da doprinesejo svoj delež h končnemu cilju. Čas hiti, odgovornost pred zgodovino in pred mladino pa nam narekuje, da nas ne prehitijo!

M. M.

Splošne vesti

— »Popotnik« št. 5-6. Prihodnja dvojna številka se bavi s teorijo in prakso više organizirane in poskusne šole ter bo kot taka zelo zanimiv doprinos k spoznavanju slovenskega šolstva. Važne izjave podajajo nekateri učitelji nekdanjih neoficielnih poskusnih razredov, n. pr. Jurančič, Kavčič, Kontler, Pribovec, Vranc, Žerjav i. dr. Številka izide — zaradi tehničnih ovir — prihodnji teden, na kar se čitatelji opozarjajo.

Prazna učiteljska mesta

V Mežici je prazno eno mesto za učitelja.

V Slovenski Bistrici sta prazni dve mesti za dva učitelja in to na deški ljudski šoli.

V Kozjem dve mesti (1 upraviteljsko); v Pilštajnu eno mesto; v Dobju eno mesto; v Podsredi mesto upravitelja; v št. Vidu pri Planini eno mesto; v Polju eno mesto.

Osebnostne zadeve

— i Praktični učiteljski izpiti so bili od 8. do 16. t. m. pred državnim izpitnim odborom na drž. učiteljski v Ljubljani. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravniki (-ce): Novak Pavlina, Rojic Vida, Bajt Karel, Gogala Marija, Kopčavar Anton, Koprivc Valerija, Malnar Vera, Mitterhammer Ilza, Pipan Kristina, Schaubach Lea, Volc Ivana, Detela Marija, Fabiani Marija, Grašič Ivan, Kiefer Doroteja, Močnik Ljudmila, Pevec Ljudevit, Trobec Ida r. Lomšek.

— i Napredovali so v VIII. pol. skupino: Gradišar Angela, St. Jurij (Litija); Križman Franc, Stara cesta (Ljutomer); Medveš Anton, Čatež (Brežice); Prelog Bogomila, Gor. Rad-

gona (Ljutomer); Vidmar Matilda, Laze (Novo mesto); Ašič Ivana, Hoče (Maribor desni breg); Martelanc Rozalija, Novo mesto.

— i Napredovali so v VII. pol. skupino: Jaut Radovan, St. Jurij (Maribor - levi breg); Krulc Angela, Laporje (Maribor - desni breg); Hrast Oskar, Bukovščica (Škofja Loka); Droč Anton, Laško; Poberaj Viktorija, Šmartno ob Dreti (Gornji grad); Sovrč Roza, Domžale (Kamnik); Pirjevec Marija, Loče (Konjice); Miklavc Franc, Makole (Maribor - desni breg); Stibler Ivan, St. Jurij v Slov. goricah; Erzen Marica, Begunje (Logatec); Kemperle Ljudmila, Sv. Jurij (Murska Sobota); Sabo Ana, Srednja Bistrica (Lendava); Voglar Vlado, Sv. Kunigunda (Konjice); Vodopivec Bogomir, Ljubljana; Križnič Josip, Sv. Trojica (Maribor - levi breg); Lapajnc Janez, Beltinci (Lendava); Lang Hilda, Prevalje (Dravograd); Dolinar Jožica, Radeče (Krško).

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pev. Obvestilo. Članstvo UPZ obveščamo, da sta odpadla nastopa v Škofji Loki in Šoštanj in da se bo vršil prihodnji pevski tečaj 19. 20. in 21. aprila t. l. v Trbovljah, ko bo »Slavček« praznoval desetletnico svojega obstoja. UPZ bo nastopil na njegovem slavnostnem koncertu z nekaj skladbami, nastopil bo pa tudi na velikem zborovanju, ki ga je sklicalo za to slavnostno priliko pet srečnih društev. Kakor je članstvo zbora znano, bo imel tov. šuligoj tudi praktično predavanje o delu v mladinskem zboru. V prostem času si bo članstvo lahko ogledalo rudnik, elektrarno in druge zanimivosti. Podrobnosti o pevskem tečaju v Trbovljah bo prejel članstvo zbora v posebni okrožnici, vendar ga prosimo že danes, da uredi svoje šolsko in izvenšolsko delo tako, da se bo lahko polnoštevilno udeležilo tega zanimivega in poučnega pevskega tečaja v Trbovljah. — Tajništvo.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveči in JUU

— i Naša boleča točka je naslov uvodnika v »Slovenec« od 17. febr., iz katerega posnemamo sledeče ugotovitve: Liberalna šola, ki je iz vere napravila goli učni predmet, dočim je duh in smer vsega ostalega pouka v znaku verske brezbriznosti ali nevtralnosti, je v sto in petdesetih letih, odkar vlada v Evropi, postala malik, ki se ga ne sme dotakniti, če ne čiš biti ožigasan kot nazadnjak. Toda čas naglo hiti in ruši, kar ni več godno pravemu življenju, brez ozira na ostarele nazore. In tako je tudi liberalna šola danes v zadnjih izdihljajih — le žal, da naši odločilni državni šolski činitelji tega nočejo razumeti in šolo krpajo po primeru stare obleke z zaplatami raznih »reform«, ki je ne morejo obnoviti. — Zastopniki slovenskega ljudstva v banovinskem svetu so splošno tožili, kako naša šola vzgoja sploh zanemarja. To je splošni znak liberalne šole povsod. — Šola je torej treba predvsem preosnovati s tem, da jo postavimo na edini trdni temelj krščanske narodove vere in krepke npravnosti ter duševne kulture. Pouk mora biti temu v celoti podrejen, ker more le v tej preinjenosti z versko in npravnostno idejo prinesiti resnične in koristne sadove za življenje in za narodno občestvo. Šola ne more in ne sme biti indiferentna ali nevtralna nasproti najvišjim vzorom in smericam narodovega in človečanskega življenja in zaradi tega tudi ne sme biti odtegnjena vplivu največje vzgojevalke evropske in naše narodne kulture, krščanske Cerkve. — Osnovna reforma našega šolstva je eno najbolj učinkovitih orodij duha, s katerimi je mogoče uspešno zavezati in končno premagati nazore, ki hočejo sodobno družbo razrušiti.

— i Prosveta — naša skrb je v »Slovenec« 15. februarja naslov poročila o zasedanju banskega sveta, v katerem poroča med drugim tudi sledeče: Član b. sv. Marko Novak (Šoštanj) je govoril o učiteljih na ljudskih šolah, za katere je dejal, da že davno niso več takšni, kakor bi morali biti. Sedanje učiteljstvo, razen nekaj častnih izjem, ne čuti z narodom in tudi ne sodeluje v njegovih organizacijah. V njegovem okolišju je trideset učiteljev, od katerih se pa nihče ne udeležuje po naših društvi.

Član b. sv. Tovšak (Slovenj Gradec) je poudarjal, da naše ljudsko šolstvo še ni tako

dobro, kakor bi moralo biti. Primanjkuje učiteljev, ki bi bili povezani z narodom in ki bi sodelovali s starši, ki so jim zaupali svoje otroke. Podoželje potrebuje tudi javnih delavcev, katerih pa med današnjim učiteljstvom ne najde.

Član banskega sveta Šerbinek (Maribor) je opozoril na revščino v naših obmejnih krajih. Otroci hodijo v šolo v raztrganih in slabih oblekah, dočim je na drugi strani meje videti vsaj navidežno blagostanje. Priporočil je, naj bi tudi pri nas oblasti ukrenile potrebno, da bi revni otroci v obmejnih krajih dobili boljše oblačila.

Član b. sv. Zorenč (Šmarje pri Jelšah) je ugotovil, da naša ljudskošolska vzgoja že davno ni več izrazito krščanska, česar je v največji meri krivo današnje učiteljstvo. Dalje je predlagal, naj se prihranki v preračunih šolskih odborov ne črtajo, kakor doslej, ampak naj se dovoli odborom razpolaganje s tem prihrankom v bodočih preračunih. Prosil je tudi, naj bi se njegov okraj razdelil v dva šolska okraja.

Član b. sv. Prelog (Ptuj) je opozarjal na prehitro izmenjavanje šolskih knjig po raznih šolah. Nato je predlagal obširno resolucijo, ki zahteva med drugim, da se za kmečke fante in dekleta med 18. in 20. letom ustanove obvezni tečaji, v katerih se bodo izobraževali v kmetijstvu in drugih potrebnih stvarih, dalje da se šolske denarne kazni stekajo v banovinski fond, ne pa v centralni fond v Beogradu, da centralni fond vrne denar, ki se je stekal vanj 20 let iz Slovenije in iz tega denarja naj se grade nova šolska poslopja, naj se poenostavi šolska administracija itd.

Član b. sv. Sadravec (Ormož) se je zahvalil banski upravi za podporo za njihov prosvetni dom, opozoril na važnost Katoliške akcije v podoželju in je slednjič plediral za to, naj bi se omožene učiteljice odpustile iz službe, s čemer bi bilo mogoče zaposliti mnogo brezposelnih učiteljskih kandidatov.

Član b. sv. Umnik (Kranj) je naglašal potrebo graditve novih ljudskih šol v kranjskem okraju. Industrija raste in z njo raste tudi potreba novih šol. Naj bi se oskrbelo za brezposelnost posojila v to svrhu.

Član b. sv. Kolman (Maribor desni breg) je govoril o potrebi dobrega učiteljstva

na podoželju, za stalnost šolskih knjig, za večje sodelovanje šol pri pogozdovanju itd. — Prosil je, naj bi imela vsja šolska oblast letos usmiljenje z občinami pri odmeri prispevkov za šole, ker so imele občine letos mnogo nepredvidenih izdatkov. Poudarjal je tudi potrebo obveznega kmetijsko-nadaljevalnega pouka za kmečke fante in dekleta.

Član b. sv. Planina (Škofja Loka). Da bi bili mladi učitelji, ki prihajajo v podoželje, izobraženi tudi v kmetijskih stvarih, je predlagal, naj bi se ob počitnicah med njihovim študijem na učiteljski priredili zanj na deželi praktični kmetijski tečaji.

Za njim je govoril b. sv. g. Deželak (Laško), ki je poudaril, da učiteljstvo premalo čuti s podoželskim prebivalstvom. Zeli, da bi se dajale učiteljem na severni meji posebne nagrade.

B. sv. g. Kugovnik (Dravograd) poudarja, da je treba dvigniti obmejno šolstvo. Učiteljski in duhovski stan sta nositelja naše narodne kulture. Kjer ta dva stanova delata složno in z zaupanjem, tam je srecen ves okraj, nesreča pa tam, kjer tega ni. Pri učiteljstvu ponekod ne opazamo dovolj ljubezni do poklica. Govori o vlogi radia ob meji. Zeli večjih podpor za obmejno šolstvo, posebno za socialno akcijo tega šolstva. Tudi za prosvetne domove ob meji prosi večjih podpor.

B. sv. g. Kuder (Celje) prosi, da naj se uredi položaj učiteljskih pripravnikov, ki so bili zaradi izrednih razmer ovirani pri izvitih.

Mladinska mafica

— mm V 4. številki »Mladega Korotana« je izšla v ponatisku iz »Našega roda« Bevkova legenda »Marija v Landarski jami«, prav tako »Hokus pokus« in »Zgodba v slikah« od Ksenije Prunkove.

— mm V »Večerniku za mladino« se nadaljuje anketa mladine o Ingoličevih »Sirota«, ki so bile igrane v ptujskem gledališču. Igrica je vzbudila — kot kaže ta anketa — pri mladini veliko zanimanja. Pozornost je zbudila igrica tudi, ker je bila vsebina mladini znana z »Našega roda«.

— mm Za one, ki se zanimajo za realno snov v naših publikacijah, priporočamo v nakup sledeče knjige:

Kresnice IV., VI., VII., VIII. in IX. letnik, broš. po 4, vez. po 8 din.

Učiteljski pravnik

— § Vprašanje G. S. P. Letos je bil Strossmayerjev dan na nedeljo, dne 4. t. m. Na nekaterih šolah se je vršila proslava v soboto, 3. t. m., s pouka prostim dnevom, na drugih šolah so imeli ta dan reden pouk, a prva učna ura je bila posvečena spominu velikega vladike. Prosim za pojasnilo, katere šole so postopale prav?

Odgovor. Okrožnica kr. banske uprave VI. No. 18.747/5 1933., z dne 7. marca 1934. pravi: »Ako padeta praznika sv. Save (27. jan.) in Strossmayerjev dan (4. febr.), ki sta po okrožnici IV. No. 671/2 pouka prosta, na nedeljo, se izvrši proslava zadnje učno uro v soboto.«

— § Vprašanje R. B. iz R. Ali je zdravnik upravičen računati honorar in koliko, ker je ugotovil, da bolnik ni sposoben za službo? Ali je upravičen še posebej računati zdravniško izpričevalo in koliko ter vrhu tega še zahtevati kolek za din 20.—? Bolniku je zapisal 7 dni bolniškega dopusta. V smislu pravilnika Min. prosv. z dne 29. sept. 1937., čl. 7., zdravnik nima pravice do honorarja.

Odgovor. Čl. 7. pravilnika govori o komisijskem zdravniškem pregledu in ne o navadnem zdravniškem obisku. Ako drž. uslužbenec kliče zdravnika za ugotovitev zdravstvenega stanja, mu je dolžan plačati honorar in prav tako za izstavo izpričevala, ki pa je takse prosto.

V primeru akutne bolezni ni treba predložiti zdravniškega izpričevala, temveč zadostja, da napiše zdravnik na receptu, koliko časa bo bolnik navezan na posteljo — sobo.

Šolski radio

— r Torek, 27. februarja: Severna Bolgarija; g. Vekoslav Bučar.

— r Petek, 1. marca: Po ledenomorski cesti v tečajno noč; g. Viktor Pirnat. — Edina cesta na svetu do Severnega ledenega morja vodi skozi finko Laponsko, sedanjem torišču strašnih bojov. Da bo predavanju mogoče uspešno slediti, naj bi učiteljstvo ob pomankanju primerne zemljevide narisalo na tablo severno Finko od 65. vzporednika na vzgled do Severnega ledenega morja z obrobimi pokrajinami. Od končne železniške postaje Rovaniemi ob severnem povratniku teče cesta do Petsamskega zaliva. Na skici naj bo sta tudi sosednje norveške pristanišče Kirkenes ter onstran ruske meje murmanska železnica. Za ponazoritev so potrebne slike Laponev, severnih jelenov, tuljnov in tečajne svetlobe. Predhodno naj se učencem razloži vzrok in potek svetlobnih sprememb v polarnih deželah.

— r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 25. februarja, predaval ob 17. uri g. inž. Matičič Anton: Pogled v kurnik in okrog njega.

— i V poročilu o zasedanju banskega sveta prinaša »Jutro« od 15. februarja tudi sledečo ugotovitev: Podoželski govorniki so očitali učiteljstvu, da nima smisla za prave potrebe ljudstva v duhu krščanske kulture, ter zahtevali večje podpiranje katoliških prosvetnih organizacij, ki so jih označevali kot edine protikomunistične trdnjave na deželi. Učiteljstvo in učiteljice naj se po možnosti vzgajajo v konviktih pod duhovniškim vodstvom.

— i Naša šola in naše učiteljstvo je naslov razprave v »Domoljub« od 14. februarja, ki pravi med drugim: »Prepričali smo se že, da naša šola ni prava, da ne rodi pravih sadov, da sadovi v primeri z ogromnimi stroški, ki jih od ljudstva zahteva, nikakor niso zadovoljivi. — Prav govori, modri Slomšek. Toda kaj bi ti rekel, če bi danes videl naše šole in naše — učiteljstvo! — Saj so bile ob Slomškovem času pri nas vse šole verske in vsi učitelji verni, Slomšek je umrl l. 1862., liberalna šola pa je bila vpeljana v Avstrijo šele l. 1869. Zato Slomšek bolj graja starše, ki šole ne podpirajo, kakor pa šole same. A kaj bi rekel danes?! — Kako dober nos pa je imel župnik Stefan Rajh, ki je naprej slutil, kaj nam bo moderna šola prinesla! Brati in pisati bodo ljudje znali, moliti pa pozabili.« — Kako resnično! Otroci se uče vsega mogočega, le ubogati in Bogu lepo služiti ne. Mladina se bo prišla hudih navad. Prirasli nam bodo posvetni, razpuščeni (razuzdani) modrijani, pa tudi slabi kristjani, ki se ne bodo Boga bali pa tudi svoje gosposke ne spoštovali (liberalci, socialisti, komunisti)«.

Pipan: Kako smo delali radio, br. 4, vez. 8 din. Skulj: Vrtinaričice, broš. 4, vez. 8 din. Kmetov: Lovci na mikrobe, broš. 4, vez. 8 din. Kardelj: Potovanje skozi čas, br. 4, vez. 8 din. Dr. Andrejka: Po lepi Sloveniji, broš. 4 din, vez. 8 din. Hudales: Postelja gospoda Fibriha, broš. 4, vez. 8 din. Ravljen: Šimej iz Roža, broš. 4, vez. 8 din. Hudales: Zgodbe o bombažu, br. 4, vez. 8 din. Klemenčič: Iz starih in novih časov, broš. 4, vez. 8 din. Dr. Čermelj: Nikola Tesla, broš. 20 din, vez. v polpl. 24 din, vez. v celo platno 28 din. — mm Šolska upraviteljstva in poverjenike, ki so naročili, oziroma obdržali »Dedka Miho« in druge naše publikacije, a jih niso še plačali, prosimo, da to čimprej store.

Stanovska organizacija JUU Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V ORMOŽU bo zborovalo v soboto, 2. marca, ob 9. uri v Ormožu. Predaval bo sreski šumarski referent v Mariboru o pospeševanju gozdarstva po učiteljstvu. Pridite, da vidimo, kdo je z nami in kdo je proti nam. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v sredo, 28. februarja ob pol 9. uri v telovadnici šole na Grabnu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje tov. Kobilce: »Otrokovo okolje« in poročila o pedagoških novostih.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITJI javlja, da bo skupna hospitacija na bežigradski poskusni šoli 16. marca 1940. ob 8. uri zjutraj za vse one, ki so se prijavili na posebno polo na zboru 17. t. m. (v Ljubljani). Prijave so s tem zaključene. — Predsedstvo.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE je zborovalo dne 10. februarja 1940. v ljudski šoli v Brežicah.

Navzočih je bilo 40 članov. Predsednik je po otvoritvi v svojem situacijskem poročilu posebno poudaril delo akcijskega odbora za zvišanje prejemkov državnih nameščencev in poudaril, da učiteljska organizacija s svojo iniciativnostjo ne bo imela nemalo zaslug, če ta akcija uspe. Organiziranemu članstvu pa bo v posebno zadovoljenje, da bodo teh poviškov deležni tudi oni tovariši (-ce), ki stojijo izven vrst naše organizacije. Članstvo bo moralo biti budno na straži ob dogodkih, ki se bodo še razvijali v bodoče, da jih ti pretresljaji ne bodo našli neprivrženimi.

Obpravnavali so se nato predlogi za finančni zakon, ki jih je sestavila sekcija, in je članstvo z zadovoljstvom ugotovilo, da ima sekcija v evidenci vse težnje učiteljstva in šolstva, ki bi naj bile vnešene v novi finančni zakon.

Po predsednikovih poročilih je tov. Menecj v svojem jednatem referatu »O delu učiteljskega pokreta v zvezi z nalogami slovenskega šolstva« podal smernice za to delo, ki bi si jih naj posebno članstvo v našem srezu osvojilo ter pomagalo pokretu v njegovem prizadevanju. Za svoje poročilo je žel predavatelj toplo priznanje.

Določilo se je, da se vrši prihodnje zborovanje skupno s sosednjimi društvi v aprilu v Trbovljah.

Ivanuš R., preds. Rozin-Tomše R., tajnica.

— t Kadar boste potrebovali kakršno koli obliko in barvo pisemskega papirja, zapomnite si, da ima Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani veliko izbiro.